

Duitsland – Keulen – 20 augustus 2005

Marienveld

Vigilieviering met de jongeren

Dierbare jongeren!

Op onze pelgrimstocht met de mysterieuze Wijzen uit het Oosten zijn wij nu aangeland op de plaats die Matteüs in zijn evangelie als volgt omschrijft: "Zij gingen het huis binnen (waarboven de ster stil was blijven staan), zagen er het Kind met zijn moeder Maria en op hun knieën neervallend betuigden zij het hun hulde" (Mt 2,11). De uiterlijke weg van deze mannen was ten einde. Ze hadden hun doel bereikt. Maar op deze plaats begint voor hen een nieuwe weg, een innerlijke pelgrimstocht, die hun hele leven verandert.

Want ze hadden zich deze pasgeboren koning beslist anders voorgesteld. Ze waren toch in Jeruzalem gestopt en hadden bij de koning daar naar het beloofde koningskind gevraagd. Ze wisten dat de wereld in verwarring was en dat daarom hun hart onrustig bleef. Ze waren zich bewust van het feit dat God bestaat, een rechtvaardige en goede God. En ze hadden ook van de grote profetieën gehoord, waarin de profeten van Israël een koning voorspelden, die nauw verbonden zou zijn met God en door Hem orde in de wereld zou brengen. Die koning waren ze gaan zoeken: ze waren ten diepste op zoek naar het recht, naar de gerechtigheid, die van God moest komen en zij wilden deze koning dienen, zich aan zijn voeten neerwerpen en zelf deel hebben aan de hernieuwing van de wereld. Ze

behoorden tot degenen die "honger en dorsten naar de gerechtigheid" (Mt 5,6). Op hun pelgrimstocht waren ze deze honger en dorst gevolgd – ze waren pelgrims naar de gerechtigheid, die zij van God verwachtten en waaraan zij zich wilden wijden.

Ook al hielden de andere mensen, die thuis gebleven waren, hen voor fantasten en dromers – zij waren door en door realistisch en ze wisten dat er macht nodig is om de wereld te veranderen. Daarom konden ze het kind van de belofte op de eerste plaats alleen maar in het koninklijk paleis zoeken. Maar nu bogen ze zich neer voor het kind van arme mensen en al spoedig kwamen ze erachter dat Herodes – de koning die ze opgezocht hadden – zijn macht zou gebruiken om

Hem te vervolgen en dat het gezin gedwongen was te vluchten en in ballingschap te gaan. De nieuwe koning die zij aanbadden, was heel anders dan ze hadden verwacht. Zo moesten ze leren dat God anders is dan wij Hem ons gewoonlijk voorstellen. Nu begon hun innerlijke pelgrimage. Die begon op het moment dat ze zich voor dit kind neerwierpen en het als de beloofde koning erkenden. Maar ze moesten zich deze vreugdevolle gebaren ook nog innerlijk eigen maken.

Ze moesten hun ideeën over macht, over God en over de mensen veranderen en daarmee moesten ze zichzelf veranderen. Ze zagen nu in: de macht van God is anders dan de macht van de machtigen der aarde. De manier waarop God werkt is anders dan wij ons voorstellen en Hem wel graag zouden voorschrijven. God concurreert in deze wereld niet met wereldlijke vormen van macht. Hij stelt zijn divisies niet tegenover andere divisies op. Hij stuurt Jezus op de Olijfberg geen twaalf legioenen engelen om Hem bij te staan (vgl. Mt 26,53). Hij stelt tegenover de lawaaierige, pretentieuze macht van deze wereld de weerloze macht van de liefde, die aan het kruis – en in de loop van de geschiedenis steeds weer – ten onder gaat en toch het nieuwe, het goddelijke is, dat het onrecht weerstaat en het Koninkrijk van God doet binnentreden. God is anders – dat erkennen ze nu. En dat betekent dat ze nu zelf anders worden en Gods wegen moeten leren kennen.

Ze waren gekomen om zich in dienst van de koning te stellen, hun koninkrijk naar het zijne in te richten. Dat was de betekenis van hun huldebetoen, hun aanbidding. Daarbij hoorden ook hun geschenken – goud, wierook, mirre – gaven die men aanbood aan een koning die men

goddelijk achtte. Aanbidding heeft inhoud, en daar hoort een geschenk bij. De mannen uit het Oosten zaten helemaal op het rechte spoor toen zij met de gebaren van aanbidding dit kind als hun koning wilden erkennen, in wiens dienst ze hun macht en hun mogelijkheden wilden stellen. Ze wilden, door Hem te dienen en te volgen, samen met Hem de zaak van gerechtigheid, van het goede in de wereld, dienen. En dat hadden ze goed gezien. Maar nu leren ze dat dit niet eenvoudig plaats kan hebben door bevelen en vanuit een hoge troon. Nu leren ze dat ze zichzelf moeten geven – deze koning neemt geen genoegen met een minder geschenk. Nu leren ze dat hun leven getekend moet zijn door de manier waarop God macht uitoefent en door de wijze waarop God zelf is: ze moeten mensen van waarheid, recht, goedheid, vergeving, barmhartigheid worden. Ze zullen niet meer vragen: Wat levert mij dat op, maar ze moeten nu vragen: waarmee dien ik Gods tegenwoordigheid in de wereld? Ze moeten leren zichzelf te verliezen en juist zo zichzelf te vinden. Als ze vertrekken uit Betlehem, moeten ze op het spoor van de ware koning blijven, in navolging van Jezus.

Dierbare vrienden, laten we ons afvragen wat dit voor ons betekent. Want wat we zojuist gezegd hebben over de andere wijze waarop God handelt en waardoor onze manier van leven bepaald moet worden, klinkt ons wel mooi in de oren, maar blijft toch vaag en weinig concreet. Daarom heeft God ons voorbeelden gegeven. De Wijzen uit het Oosten zijn nog maar de eersten in een lange rij van mensen die voor hun leven de blik hebben gevestigd op de ster van God, die God gezocht hebben, die ons mensen nabij is en ons de weg wijst. Er is de grote schare heiligen, bekende en onbekende, in wier

leven de Heer het evangelie geopend en doorgebladerd heeft, in de loop der geschiedenis en ook nu nog. In hun leven toont zich de rijkdom van het evangelie als in een groot prentenboek. Zij vormen het stralende pad van God, dat Hij zelf door de geschiedenis heeft getrokken en nog steeds trekt. Mijn vereerde voorganger paus Johannes Paulus II heeft heel veel mensen uit het verleden en uit meer recente tijden zalig en heilig verklaard. Hij wilde ons in deze mensen tonen wat het betekent christen te zijn, wat het betekent het leven goed te leven – het op Gods wijze te leven. De zaligen en heiligen waren mensen die niet vertwijfeld hun eigen geluk zochten, maar zichzelf eenvoudig wilden geven, omdat ze door het licht van Christus geraakt waren. En zo tonen ze ons hoe men gelukkig wordt, hoe men waarlijk mens kan zijn. In de wisselvalligheden van de geschiedenis waren zij de werkelijke vernieuwers, die de geschiedenis steeds weer uit de donkere dalen getrokken hebben, waarin ze steeds weer dreigt te verzinken, en die steeds weer zoveel licht hebben gebracht dat mensen, zelfs als ze lijden, kunnen instemmen met het woord van God, dat Hij sprak aan het einde van de schepping: Het is goed. Denken wij slechts aan figuren als St. Benedictus, Franciscus van Assisi, Teresa van Avila, Ignatius van Loyola, Carolus Borromeüs, aan de orde-stichters van de negentiende eeuw, die de sociale beweging hebben geïnspireerd of aan de heiligen van onze eigen tijd – Maximilan Kolbe, Edith Stein, Moeder Teresa, Pater Pio. Als wij naar deze mensen kijken, dan leren wij wat ‘aanbidden’ betekent en wat het betekent naar de normen van het Kind van Betlehem, de normen van Jezus Christus en God zelf te leven.

We hebben gezegd dat de heiligen de waarachtige hervormers zijn. Ik zou het nu nog radicaler willen uitdrukken: Alleen van de heiligen, alleen van God, komt de werkelijke revolutie, de fundamentele verandering van de wereld. Wij hebben in de afgelopen eeuw revoluties beleefd die als gemeenschappelijk programma hadden niet meer op God te wachten, maar de verantwoordelijkheid voor de wereld helemaal zelf in de hand te nemen. En we hebben gezien dat daarbij altijd een menselijk, een partijdig standpunt tot absolute norm werd verheven. Het verabsoluteren van iets dat niet absoluut maar relatief is heet totalitarisme. Dat maakt de mens niet vrij doch onteert hem en maakt hem tot slaaf. Niet de ideologieën redden de wereld, maar het zich wenden tot de levende God, die onze schepper is, en die borg staat voor onze vrijheid, voor het werkelijk goede en ware. De werkelijke revolutie bestaat slechts uit een zich radicaal wenden tot God, die de norm van de gerechtigheid en tegelijkertijd de eeuwige liefde is. En wat zou ons kunnen redden behalve die liefde?

Dierbare vrienden! Laat mij hier nog twee korte gedachten aan toevoegen. Veel mensen spreken over God; in naam van God wordt ook haat gepredikt en geweld bedreven. Het komt er dus op aan het ware gelaat van God te leren kennen. De Wijzen uit het Oosten hebben dat gevonden, toen ze zich neerbogen voor het Kind van Betlehem. “Wie Mij ziet, ziet de Vader”, zei Jezus tegen Filippus (Joh 14,9). In Jezus Christus, die voor ons zijn hart heeft laten doorboren, is ons het ware gelaat van God verschenen. Wij volgen hem, met de grote schaar van hen die ons zijn voorgegaan. Dan zitten we op de goede weg.

Dat betekent dat we geen eigen God en geen eigen Jezus voor onszelf fabriceren, maar geloven in de Jezus, ons neerbui- gen voor de Jezus, die de heilige Schrift ons toont, en die zich eveneens toont in de grote stoet van gelovigen, die wij de Kerk noemen, als de Levende, tegelijker- tijd met ons en voor ons uit. Men kan veel kritiek op de Kerk hebben. Wij weten het en de Heer heeft het ons gezegd: Ze is een net met goede en slechte vissen, een akker met tarwe en onkruid. Paus Johan- nes Paulus II, die ons in de vele zaligen en heiligen het ware gezicht van de Kerk getoond heeft, heeft ook gebeden om vergeving voor het kwaad dat door het handelen en spreken van mensen die tot de Kerk behoorden in het verleden ge- daan is. Zo houdt hij ook ons een spiegel voor en roept ons op, met al onze tekort- komingen en zwakheden, ons aan te slui- ten bij de rij van heiligen, die begonnen is met de Wijzen uit het Oosten. Het is tenslotte troostrijk dat er onkruid in de Kerk is: met al onze tekortkomingen mo- gen wij hopen dat wij toch nog navolgers van Jezus zijn, die juist de zondaars geroepen heeft. De Kerk is als een mense- lijke familie, en toch is ze tegelijk de grote familie van God, waardoor Hij een overkoepeling van gemeenschap en van eenheid schept, dwars door de continen-

ten, door de culturen en door de naties. Daarom zijn wij blij dat wij tot deze grote familie behoren, dat wij broeders en zus- ters en vrienden over de hele wereld heb- ben. Wij beleven hier in Keulen hoe mooi het is tot een wereldwijde familie te be- horen, die de hemel en de aarde, verle- den, heden en toekomst, en alle delen van de aarde omvat. In deze grote ge- meenschap van pelgrims gaan wij met Christus, gaan wij met de ster die de ge- schiedenis verlicht.

“Zij gingen het huis binnen, zagen er het Kind met zijn moeder Maria en op hun knieën neervallend betuigden zij het hun hulde” (Mt 2,11). Dierbare vrienden – dat is geen verhaal van heel vroeger, van lang vervlogen tijden. Dat is het heden. Hier in de heilige Hostie is HIJ voor ons en onder ons. Evenals toen verhult Hij zich in heilig zwijgen en evenals toen open- baart Hij juist zo Gods ware gezicht. Hij is voor ons de graankorrel geworden die in de aarde valt en sterft en vrucht voort- brengt tot aan het einde der tijden (vgl. Joh 12,24). Hij is aanwezig, zoals toen in Betlehem. Hij nodigt ons uit tot die inner- lijke pelgrimage die aanbidding wordt genoemd. Laten wij op die innerlijke weg gaan en bidden wij Hem dat Hij ons mag leiden. Amen.